

๑. คำร้องคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้ผู้เสียหายหรือผู้ทำการแทนติดต่อเจ้าหน้าที่ศาลเพื่อจัดทำ คำร้อง ได้ที่งานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ โดยให้เตรียมเอกสารประกอบการจัดทำคำร้อง ดังนี้

เอกสารผู้ร้อง

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- หลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น สำเนาบันทึกประจำวัน การแจ้งความ ใบรับรองแพทย์ ใบเสร็จค่ารักษาพยาบาล ภาพถ่าย เป็นต้น

เอกสารผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

- แบบรับรองทะเบียนราษฎร/สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (ใช้ยืนยันที่อยู่เพื่อจัดส่งสำเนาคำร้อง)

คำสั่งคำคู่ความขึ้นอยู่กับระยะทาง

หมายเหตุ คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ หมายถึง คดีที่ฟ้องหรือร้องขอศาลเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือบุคคลในครอบครัว

คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

ประเภทของคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ.๒๕๕๔ มี ๒ ประเภท คือ

๑. คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๒. คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรณีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

เขตอำนาจศาล

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ผู้เสียหาย มีถิ่นที่อยู่หรือมีภูมิลำเนา หรือศาลที่มูลเหตุของคดีเกิดขึ้น

ผู้มีสิทธิร้องต่อศาล ในคดีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่

๑. บุคคลในครอบครัวซึ่งถูกกระทำด้วยความรุนแรงตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๒. ผู้กระทำการแทน ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวซึ่งถูกกระทำไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอได้เอง ซึ่งได้แก่ ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกกระทำ

ผู้มีสิทธิร้องต่อศาล คดีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่

๑. เด็กหรือผู้ปกครองของเด็ก บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความร่วมมือพ่อแม่เลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

๒. ผู้กระทำการแทน ในกรณีที่เด็กซึ่งถูกกระทำหรือผู้ปกครองไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอได้เอง ซึ่งได้แก่ ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกกระทำ

ผู้ร้อง อาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือตามแบบพิมพ์ คส. ๑ หรือมาแถลงด้วยวาจา เพื่อให้ศาลบันทึกไว้ตามแบบพิมพ์ คส. ๒ ก็ได้ ผู้ร้องจะยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมกับยื่นคำร้องขอ หรือจะแถลงให้ศาลบันทึกว่าจะสืบพยานหลักฐานใดบ้างก็ได้

ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินรวมไปพร้อมกับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยมิชักช้า หรือจะยื่นในเวลาใด ๆ ระหว่างไต่สวนก็ได้ ตามแบบพิมพ์ คส. ๓ ที่กำหนดไว้ท้ายข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ไม่สามารถจัดทำคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินได้ทัน ผู้ร้องจะแถลงด้วยวาจาต่อศาล ก็ให้ศาลจดข้อความและให้ลงชื่อไว้แล้วรีบไต่สวนและมีคำสั่งในทันที

ผู้ถูกกล่าวหา อาจยื่นคำให้การเป็นหนังสือ หรือมาแถลงด้วยวาจา เพื่อให้ศาลจดบันทึกไว้ก็ได้ ผู้ถูกกล่าวหาจะยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมกับการยื่นคำให้การ หรือจะแถลงให้ศาลบันทึกว่าจะสืบพยานหลักฐานใดบ้างก็ได้

หากข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนฟังได้ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง และมีพฤติการณ์อันน่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของผู้เสียหาย และคำขอให้ศาลสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพอยู่ภายใต้วิธีการและมาตรการที่กฎหมายกำหนด ก็ให้ศาลสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพตามคำร้องขอหรือตามสมควรแก่กรณี โดยคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหกเดือน

กรณีขอให้มีการคุ้มครองเด็กที่มีการปฏิบัติโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติ หรือห้ามมิให้ผู้ใดกระทำ

การตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กด้วยก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เข้ารับคำปรึกษาแนะนำ หรือเข้ารับการอบรม หรือบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูตามระยะเวลาที่กำหนด คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเมื่อมีการปฏิบัติครบถ้วนแล้วก็เป็นอันสิ้นสุด และก่อนมีการปฏิบัติครบถ้วน ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ร้อง มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยุติได้

ให้แจ้งคำสั่ง ไปยังเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ผู้ถูกกล่าวหา มีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาในเขตอำนาจเพื่อทราบตามแบบพิมพ์ คส. ๖ ที่กำหนดไว้ท้ายข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ในกรณีศาลมีคำสั่งให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือเจ้าพนักงานอื่นติดตามกำกับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามคำสั่งศาลและกำหนดระยะเวลารายงานให้ศาลทราบ ให้ศาลมีหนังสือแจ้งคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวทราบโดยใช้แบบพิมพ์ คส. ๗ ที่กำหนดไว้ท้ายข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว

และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคดีตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) คือ คดีคุ้มครองสวัสดิภาพและ คดีอื่น ๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว เช่น คดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

เด็กที่พึงได้รับความคุ้มครองสวัสดิภาพ (มาตรา ๔๐) ได้แก่ (๑) เด็กที่ถูกทารุณกรรม (๒) เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด (๓) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ใดพบเห็นหรือประสบพฤติกรรมที่น่าเชื่อว่ามีอาการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กให้รีบแจ้ง หรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก การแจ้งหรือรายงานตามมาตรา นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและ ทางอาญา หรือทางปกครอง (มาตรา ๔๑)

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณกรรมในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

"ความรุนแรงในครอบครัว" (มาตรา ๓) หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดครองธรรมให้บุคคล ในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่รวมถึง การกระทำโดยประมาท "บุคคลในครอบครัว" หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๑๗๒ ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ตนมีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนา หรือศาลที่มีมูลเหตุตั้งกล่าวเกิดขึ้น ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำทารุณกรรมในครอบครัวไม่อยู่ในสภาพและวิสัยที่จะร้องขอตามวรรคหนึ่งได้ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนตามกฎหมาย หรือองค์การที่มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายจะกระทำการแทนก็ได้

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาหมิ่นพฤติการณน่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัวให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยห้ามผู้ถูกกล่าวหาเสพสุรา หรือสิ่งมีนเมา เข้าใกล้ที่อยู่อาศัยหรือที่

ทำงานของผู้ร้อง ใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน หรือกระทำการใดอันอาจนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวเป็นระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร (มาตรา ๑๗๔)

ให้ศาลแจ้งคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพไปยังพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ที่ผู้ถูกกล่าวหา มีถิ่นที่อยู่หรือมีภูมิลำเนาในเขตอำนาจเพื่อทราบ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยไม่มีเหตุอันสมควรศาลมีอำนาจออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาว่าขังจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินกว่า ๑ เดือน (มาตรา ๑๗๖)

จากกฎหมายจะเห็นว่าความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวที่จดทะเบียนสมรสกัน โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถือว่าอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งสิ้น และกฎหมายใหม่ยังให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพไม่ว่าจะเกี่ยวกับเด็ก หรือสามีภรรยาที่เป็นบุคคลในครอบครัวให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองและให้อำนาจศาลในการออกหมายจับมาขังเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองด้วย ซึ่งถือว่าสภาพบังคับดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้ที่ชอบกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดความกลัวอยู่บ้างไม่มากก็น้อย

ดังนั้นเมื่อมีกฎหมายให้ความคุ้มครองแล้ว ประชาชนทุกคนควรใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่าเห็นเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องครอบครัวใครครอบครัวมันอีกต่อไป ควรช่วยกันสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมในทุกครอบครัว...ด้วยความหวัง
